

Yhteiskuntalaitosten suhtautuminen naisten oikeuksiin.

Lucina Hagmanin pitämä esitelmä Suom. naisliiton luentopäivillä 2 p. maalisk. 1911.

Kuulemme nyhyään usein ja nottavan, että tyhyms naisten oikeuksista olisi polttopisteenä ohi. Kuinka erehdyttävä tällainen väite on, on helppo nähtää.

Tämä väite on luonnollisesti jaanut alkunsa joko siltä puolelta, jolla tahdotaan saada kaikki tyhyttömyyttä ilmaisevat äänet yhteiskunnassa ylimalkaan waikemaan, taikka niiden naisryhmäin puolelta, jotka rahainja tai yhteiskunnallisen asemansa — j. o. aviomiestenjä taikka isäinjä aseman — taikka muun onnellisen sattuman turvisja wain nauttivat, mitään wälittämättä siitä, mitä heidän ympärillänjä tapahtuu. Taikka heitetään tämä väite hymmärtämättömyyden kelymytelisyhydellä sellaišten nuorten naisten suista, joille ajattelu minen on turha taikka ja aistiillinen elostelu elämää.

Sitäwastoin ei mikään nainen, jolle sana oikeus sijältää aatteen, woi olla kylmä niille tyhytyksille ja pyrkimyksille, joiden tarkoitusperänä on sellaisen inhimillisen tilan luominen, misjä oikeuden aate on muuttunut käytännölliseksi ja awutukseksi.

Oikeuden jaawuttaminen sen itsensä tähden on riittäwä syhy sen kannattamiseen ja sen puolesta taistelemiseen kaikissa oloissa, misjä se on syrjäytetty, ja kaikkien ihmisolentojen puolesta, joilta sen omistus on riistetty.

Naisten pyrinnoista oikeuden mukaiseen asemaan elämässä owat ei ainoastaan miehet, waan monet naiset itse sitä mieltä, että näissä pyrinnoissa muka on jotain itsestästä; että nainen, joka niihin ottaa osaa, osottaisi itsesyhyden ominaisuutta, sitä omi-

naisuutta naisissa, jota yhteiskunnallinen miesviifaus tarkoitusperäisesti on kasvattanut maailman peliäämään enemmän kuin ruttoa.

Todenteosja asianlaita on aivan päinvastainen. Pyhyminen erillään siitä liikkeestä, jonka tarkoitusperänä on naisten asettaminen heidän luonnollisiin oikeuksiinsa ihmisolentoina, se jos mikä on itsekkyyden ilmestyskaifeissa loistossaan, kätääksemme niitä jokapäiväijintä sanontata-paa.

Koska en minä tarvitse mitään oikeuksia, koska en minä niistä riipu enkä niistä välitä, koska minulle on mukavinta, hausointa ja edullisinta siepata itselleni leipäni ja elämäniloni kaikkien laillisten oikeuksien ohitse, niin jäästän itseltäni kaikki pyrkimysien tuottamat vaimat, sanoo moni nainen. Mutta eikö tällainen nainen ole kylmää kylmempi, itsestä itsekkäämpi?

Oikeuden aatteen palvelukseen astuminen, liittyminen siweelliseen taisteluun ihmisoikeuksien voittamiseksi niille ryhmille, jotka suhteellisesti toisiin ryhmiin ovat näitä oikeuksia mailla, se on irtautumista itsekkyydestä ja ihmismyönteisestä tarvitsemattomuudesta ja antautumisista altruistiseen toimintasuuntaan.

Kuinka kipeästi tällaista toimintaa vielä tarvitaan ihmiselennolle kuuluvien oikeuksien

voittamista warten ihmisluwun koto toijelle puolelle, naisluwulle, siihen tahdon tässä luoda lyhyen katsauksen.

Witen alemmuusafemat shnytwät.

John Stuart Mill'in neljäshymmentä vuotta sitten ilmestyneessä „The subjection of women“ (naisen (alemmuusafema) nimisessä kirjassa olewat sanat: „Edistyneimmisissä matsoja naisten oikeudettomuus on ainoa tapaus, missä lait ja asetukset ottawat ihmisen haltuunsa hänen shnytmästään irti ja määrääwät, ettei hän koto elämäntä aitana saa kilpailua eräistä määrätshistä asioista“, pitäwät edelleen paikkansa. Ainoan poikkeuksen tekee vielä kuninkuus, jikä perinnöllisille waltaituimille ihmiset vielä shnytwät. Kaikki muut yhteiskunnalliset edut ja arwot ovat koto miesluwun laatuissa. Ei niin wähälajjaista, niin aihaisessa tilassa shnytnyttä miestä ole, ettei hänellä olisi oikeutta kilpailua mistä korkeasta ja tuotawasta paikasta hwnänsä. Ei ainoastakaan toijelta ihmisryhmältä, kuin naisluwulta, yhteiskuntawalta kiellä wapaata kilpailua shnythperän tähden, johon ei kukaan itse ole shyllinen.

Witen halwemmuusafemat shleensä ja naisluwun halwemmuusafema erityisesti on shnytnyt, ei ole mikään salaisuus. Että shylli-

sen voiman ylivalta on hallinnut ihmiskunnan elämää sen alusta alkaen, sen tietävät kaikki, ja että samana voiman, fyysisen voiman, ylivalta vielä tänä päivänä on hirvittävä, sen tuntevat erittäin suomalaiset. Sen alaisina monet kansat ja ihmisryhmät waikeroivat juuri tällä hetkellä.

Pyhittääkseen waltansa fyysisen voiman ylivalta kehtii ja kirjoituttaa käskyjä ja säädöksiä, joille se antaa yhteisen nimen „laki“. Sillä tavoin tuo ylivalta waltastaa waltansa niin sanotuksi lailliseksi wallaksi, ja tällä tavalla syntyneelle järjestölle wallanomistaja antaa nimityksen „oikeuswaltio“. Jos joku tekee wanhankään wastarintaa wallanomistajaa wastaan, jolla on elämän yleinen johdo käsissään ja ajewoima johtonsa pönkittäjänä, hänellä ei nyt enää ole wastasaan ainoastaan fyysillinen ylivotma sellaisenaan, waan myöskin sen kirjoituttamat lait ja säädökset. Niiden mukaan hän häikäilemättä tuomitaan.

Kaikki waltiolliset niinkuin kunnallisetkin laitokset rakennuseltaan ja sisällöltään perustuvat jitten näihin „lakeihin“, jotka ruumiillisen voiman ylivalta on luonut herruutensa tueksi. On sen wuoksi helposti ymmärrettävissä, että nämä laitokset säännöllisesti tyhdyttävät niiden waltaryhmien ja sen sukupuolen mielihaluja, jotka ne on järjestännyt, samaten

kuin jekin, että koko nykyinen kulttuuri, siweys ja elämänmuoto yleensä on kuwa tekijästään, miehestä. Niin hywin sen ansiot kuin sen puutteet wiittaawat erheytymättömästi takaisin alkulähteenensä.

Sitä muuta kuin siwistykseen moraallinen puoli on saanut jalansijaa, ovat näistä ruumiillisen ylivotman tekemisistä laeista ja laitoksista luonnollisesti ensiksi wäistyneet ne osat ja ominaisuudet, jotka ovat olleet löyhimmässä liitoksessa yleiseen katsomuskantaan ja jokapäiväisiin tapoihin. Kuten hitvemmin juurtuneet ne ovat olleet, sitä waikeampi saada niitä wäistymään.

Tällaisia yleiseen tietoisuuteen hitwemmin juurtuneita laitoksia oli wanha orjalaitos, jekin aikoinaan oikeudeksi julistetuilla laeilla wäistetty. Ja tällainen oli ja on naisuwun halwemmuusafema, joka myöskin lakien ja laitosten avulla on koitettu tehdä niin kumoamattomaksi kuin mahdollista. Jokaisista yhteiskuntalaitosta säännöitettäessä owat wallanomistajat tarwoin pitäneet silmällä, että naiset owat jääneet joko kokonaan ulkopuolelle taikka sellaiseen alemmuuteen, joka on estännyt heitä kehitymästä ja waktuttamasta. Yleinen orjalaitos on siwistysmaista poistettu, mutta naisuwun orjuutta ehä edelleen kestää, joskaan ei enää ehänä.

Opetuslaitos.

Miehis koulut.

Saadakseen naisjuvuun pyyhväisesti yhtyköksi on wallanomistaja alkanut työnsä samalta kohdalta kuin fyysilliseen woimaan perustuva hylmalta hleenjä alkaa, kun se tahtoo perusteellisesti wallasaan säilyttää jonkun anastuksen: opetuslaitoksesta.

Syrjäyttääkseen naiset ihmisolennolle kuuluvasta wapaasta elämänuran walinnasta ja riistääkseen heiltä kilpailumahdollisuudet yhteiskuntatalta heiltä enffiksi riisti kilpailukywyn, pidättämällä heidät niistä tiedoista ja taidoista, joita opetuslaitos jakaa. Siten wallanomistaja karkoitti heidät ihmimillisen siwistykseen wiljelemisestä ja kaikista siwistykseen tuottamista eduista. Tällä kurostufjella wallanomistajat eivät ainoastaan woittaneet sitä, että koko torren puoli ihmisikuntaa tehtrin waarattomaksi kilpailijana toisen, wastapuolen, rinnalla, waan myös, fin sen, että wallanomistajat halliten opetuksen esineet ja sijällön, jaitwat wapaasti istuttaa oppilajiinja sen maailmankatjomuksen, mikä heidän mielihalujenja tydyntämisekfi ja heidän waltansa säilyttämisekfi oli tehokkain.

Ainoastaan hitaasti, sitkeän ja kovan wastarinnan perästä waltion opetuslaitos on antanut jäl-

keen uudistuspyrinnöille tässä suhteessa, mutta kaukana ollaan vielä siitä, että se tarjoaisi samantertaiset mahdollisuudet wapaaseen kilpailuun naisille kuin miehille. Se tekee niin kansakouluun ja alimpaan opetukseen nähden hylmaltaan, mutta ei mitenkään sen opetuksen suhteen, joka valmistaa yliopistoon ja siten awaa nuortile ihmisille tilaisuuden jatkuwien opinnoitten harjoittamiseen. Miesnuorison hylwäkki näet Suomen waltio vuonna 1908—09 piti awoimena 26 lyseota, joihin naiset on pääsy kielletty. Naisnuorison hylwäkki sama waltio samana vuonna piti woimassa ainoastaan kaksi laitosta, jotka wastaawat yliopistoon johtavia lyseoita, nimittäin Helsingin suomalaisen tyttökoulun yliopistoon johtawat jatkoluokat ja Helsingin ruotsalaisen jatko-opiston. Poikien ylioppilaskoulujen hyläpitämisekfi waltio kääntti 2,383,812 mk., kun sitä wastoin suomalaisen tyttökoulun jatkuoluokkien ja Helsingin ruotsalaisen jatko-opiston woimassapitäminen maksoi waltiolle kaikkiaan 77,205 marffkaa. Kaikki maan tyttökoulut ja Helsingin suomalainen jatko-opisto ovat sellaisia kesken eräisiä laitoksia, jotka eivät ja'a yliopistoon riittäwää oppimäärää. Ne jättäwät siten oppilaansa ulkopuolelle yliopistoon johtawan kilpailun mahdollisuutta. Tämä waltion ojojttama äitipuolinen —

tai oikeammin isäpuolinen, sillä isien tointahan tämäkin on — kohtelu naisille on maassamme e-loon herättänyt sen pohjaperäisen uudistusliikkeen kasvatuksen alalla, joka on luonut yli laajan maamme toimivat yhteiskoulume. Mutta huomaikaamme, etteivät nämä ole yhteiskuntavallan, vaan yksityisten kansalaisten huoltamia laitoksia, ja ovat siis jätettävät katsauksemme rajatu ulkopuolelle.

Korkeimmat sivistyslaitokset: yliopisto ja teknillinen korkeakoulu.

Mitä sitten tulee valtion korkeimpiin sivistyslaitoksiin, yliopistoon ja teknilliseen korkeakouluun, niin ovat näiden laitosten omat nytemmin avatut myöskin naisille. Yliopistossa se tapahtui ehdottomasti vasta kymmenen vuotta takaperin, 1901, jolloin se asetus julaiettiin, mikä myöntää naisille oikeuden samoilla ehdoilla kuin miehet tulla yliopiston kirjoihin otetuiksi ja siinä harjoittaa opinnoita. W. 1870 ensimmäinen nainen maassamme suoritti ylioppilastutkinnon, 1873 häntä seurasi kaksi, mutta sitten olivat korkeakoulun omat kahdenkymmenen vuoden ajan ankarasti luteritut naisilta. Vuodesta 1885 ne jälleen raotettiin, mutta joka kerta kun nuori nainen tah-

toi suorittaa ylioppilastutkinnon, tähtyi hänen ensin pöhtää armahdusta jentähden että hän oli syntynyt naiseksi. Vuodesta 1901, kuten sanottu, on hän oikeutettu ilman erivapautuskirjaa pääsemään ylioppilaaksi.

Mutta waikka naiset nyt pääsemätkin yliopistoon ja sen eri tiedekuntiin, ei tämä kuitenkään tuota heille samaa oikeutta ja vapautta leiwän ansaitsemiseen ja toimialan walitsemiseen kuin se tuottaa miesylioppilaille. Näin on laita warjintin kolmesja tiedekunnassa: lääkeopillisessa, lainopillisessa ja jumaluusopillisessa. Ne yhteiskunnalliset lait, jotka määräävät korkeakoulun — siis erään valtiolaitoksen — järjestyksen, joutuvat ilmi ristiriitaan niiden laien kanssa, joilla kolme muuta valtion laitosta, nim. lääkintälaitos, oikeuslaitos ja kirkko on säännöitetty. Waltio kääntää aseensa itseänsä vastaan. Minä se toisella kädellä antaa, sen se toisella kädellä ottaa. Mutta siirrämme katsauksen naisten oikeudettomuuteen näissä valtionlaitoksissa tuonnetuksi, koska näistä asioista on enemmän sanottava kuin mitä on syhtä sanoa yhteydessä maan opetuslaitoksen kanssa.

Opetuslaitoksen hallinto.

Samoin kuin fyysilliseen liiwoimaan perustuva yhteiskunta-

valta laatimalla tarpeitukseensa laajeja ja asetuksia, on pakoittanut naisjuvun väistymään useilta muilta inhimillisen toiminnan aloilta ja maan hallintolaitoksista erittäin, on se pakoittanut naiset väistymään myöskin useammista viroista koulussa. Samoin opetuslaitoksen hallinnosta kokonaan, niin hyvin ylempiltä kuin alemmiltä paikoilta, sekä koulujen ylläpidosta että koululaitoksen korkeimpaa johtoa varten jäädessä viroista. Ei ole edes niin pitkälle päästy oikeuden ja luonnonmukaisuuden kehityksessä, että muuten täysin virkatoimijalle naiselle myönnettäisiin johto naisjeminaarisissa.

Päitfi että yhteiskuntavalta väkijärjestyksellä pidättämällä naisia taustasta ylempistä viroista koululaitoksessa ja sen hallinnossa julkisesti rikkoen naisten oikeuksia vastaan ihmisolentoina ja yhteiskunnan mukavuuksina jäseninä, rikkoen se heitä kohtaan myöskin sillä tavoin, että se näin estää heitä ottamasta osaa maansa opetus- ja kasvatustöiden järjestämiseen, oppilaitosten rakentamiseen, ja niiden niin hyvin henkiseen kuin siiveelliseen kehitykseen. Samalla yhteiskuntavalta sulkee tien naisten siiveellisten tieteiden ja voimien vaikutuksesta siiveelliseen kehitykseen yleensä.

Joten tämä kehitys saadaanintontuiseksi ja yksipuoliseksi merkitä.

Lääkintälaitos.

Samalla tavalla kuin yhteiskuntavalta jäätämiensä lakien nojalla estää naisia pääsemästä useihin virkoihin maan koululaitoksessa ja sen hallinnossa, estää se heitä lukemattomista muista virkatoimista. Niinpä on virkatoimijain naisten ajama lääkitäälaitoksessa aivan epähyödyttävä. Heidän pääsynsä lainkaan toimimaan siinä vapaassa ammattissa, johon yliopistosissa ovat valmistuneet, riippuu vielä kokonaan hallituksen mielivallasta, siitä, myöntäkö lääkitäälaitos naispuoliselle lääkärielle oikeuden harjoittaa ammattiansa vai eikö myönnä. Onhan selvä, ettei kukaan ihminen voi luottaa tulevaisuuteensa, kun oikeus toimia ammatissaan riippuu milloin minäkin ylihallituksen kokoonpanosta ja mielivallasta.

Mutta raikämpänäkin vääryyden valta tällä alalla rehentelee. Sillä naispuolisat lääkärit saavat, erivapautuksenkin nojalla, hoitaa ammattiaan ainoastaan määrättyjen rajojen sisäpuolella, ei vapaasti. Se saavat hoitaa apulaislääkäriinvirvoja sairaaloissa, kunnanlääkäriinvirvoja ja sellaisia lääkäriinvirvoja kaupungeissa, joihin on yhdistetty ainoastaan

jairashoito. Piirilääkäri-, jairas- huoneen hlilääkäriwirat ja kaikki sellaiset lääkärintoimet, joihin on yhdistetty oikeuslääketieteellisiä tehtäviä — kuten rikossellisen henkilön syhyntafeisuuden tutkiminen, ruumiinleikkaukset y. m. — ovat naisilta edelleen ehdottomasti kielletyt. Sellaisistakaan jairaaloista, joissa hoidetaan ainoastaan naispotilaita (kuten esimerkiksi kuppatautisten jairaala Guntähdesjä), naiset eivät pääse hlilääkäreiksi.

Apteekkariammatti, joka myöskin on lääkintälaitoksen alainen, on nykyisin naisille vapaa.

Köyhäinlaitos.

Köyhäinlaitoksen suhteen merkittävöön ainoastaan, että asia koskewa laki ja kätantö hywäksyyh naisen waimaistalon johtajaksi. Hän woipi myöskin tulla walituffi kunnalliseen köyhäinhoidohallitukseen sekä maalla että kaupungissa, mutta sitä wastoin hän on tykkänään poisjuljettu koko maata käsittävästä köyhäinhoidohallituksesta ja siten kaikesta suoranaisesta, alotteellisesta vaikutuksesta asiaa koskewiin hallinnollisiin parannuksiin ja uudistuksiin.

Wankeinlaitos.

Miinkuin muut parannus- ja hoitolaitokset awaa wankeinlaitoskin hoitolainja

portit naisille, milloin he kääntäwät askeleensa wanfikoppia kohti, mutta jos lähestywät laitoksen johto- ja hallintohuoneita, niin hädään owi kiinni, tietysti lain woimalla eliikä woiman laina. Ei mihinkään ylempiin wirkoihin eikä johtotoimiin pääse naiset, ei edes sellaisistakaan wanfiloista, joissa jäilytetään yksikään narspuolisia rikossellia. Ainoastaan halwimpia palvelustehtäviä he saawat suorittaa. Mikäpä olisi luonnollisempaa ja wankein hoidon nykyistä tarkoituksesta, wangin moraalista kaswatusta paremmin vastaawaa kuin sellainen järjestyks, että naiswanfilaa samaten kuin naisjairaalaakin hoitaisivat ja johtaisivat wirkakyhyiset ja walistuneet henkilöt hoidokkaiden omasta sukupuolesta.

Hallintowirat, poliisilaitos, postilaitos, rautatielaitos, rahalaitos.

Samalla tavalla wallanomistajat pakkolaiden awulla ajawat naiset ulkopuolelle kilpailua muiden ylempien ja suureksi osaksi alempienkin wirkojen ja arwojen ra-woittelemisessa. Kaikki maan ja läänien hallintoon ja järjestyksen woimassa pitämiseen kuuluwat wirat heiltä pidätetään. Samoin entremät toimet postissa ja rautateilla, samoin myös kaikki toimet ja wirat werolaitoksessa, ja samoin rahalaitosten alalla järjes-

tetyt toimet niin hyvin valtion pankissa kuin kaikissa valtion muissa rahalaitoksissa. Kaikkiällä tie poikki.

Oikeuslaitos.

Miten on sitten naisten oikeuslajien laita maan oikeuslaitoksessa, siinä laitoksessa, jonka ennen muita tulisi suhtautua moraalisesti, oikeudenmukaisesti kaikkien kansalaisten oikeuksiin?

Tässä kohtaa wirankelpoisuuteen valmistunutta naista sama huutawa yllätys kuin jos hän yrittää edellä mainittujen ammattien harjoittamaan. Ja vielä räikeämpi on se ristiriita, minä hänen pyrkimyksensä oikeuslaitoksen wirkoihin tuottaa. Hänen annetaan maan yliopistoissa suorittaa kaikki ne opinnäytteet, jotka waaditaan näihin wirkoihin pääsemistä warten, mutta hän ei saa niitä hakea eikä niihin tulla nimitetyksi. Wir^osanasetäjät, jotka ovat miehiä, pitävät, kun on kysymys naisten oikeuksista tässäkin suhteessa, kiinni perustuslainsäädäntöä miehesästä. 1789 annetussa Yhdistys- ja Wakuuslajan 4:stä pykälä sanotaan: „Waltakunnan korkeihin ja etewimptin wirkoihin, ja niihin jotka ovat kuninkaan homissa, määrätään miehiä (ainoastaan ritaristosta ja aatelista); mutta muutoin ru- lewat taito, ansio, kokemus ja koeteltu kansalaiskunto olemaan at-

noana ja oikeana perustuksena korotettaessa kaikkiin waltakunnan wirkoihin ja palveluksiin, ylhäisempiin ja alhaisempiin, syntyy tai erinäiseen säätyyn katsomatta.“

Yhteiskuntawallan tässä kohden woimassa pitämä wääritys yhteiskunnan naisjäseniä vastaan, on esiintynyt tuoreena tekona tapauksessa Agnes Lundell. Suoritettuaan yliopistossa asianomaisen oikeustutkimuksen Lundell pyytää Turun hovioikeuden edessä tehdä tuomarinwalan. Hovioikeus kieltää. Minkä wuoksi? Sakijan syntyperän tähden. Sakija walitmaa korkeimpaan tuomioistuimeen, senaatin oikeusosastoon. Sama kieltämä wastaus. Wiimeisenä keinona tarttuu asianomaisen eriwapautushakemukseen kääntyen senaatin talousosaston puoleen pyytäen, ettei häntä enemmän kuin toiseen sukupuoleentaan kuuluvia kansalaisia, hänen syntyperänsä tähden oikeudettomaksi tuomittaisi. Mutta sama wastaus täälläkin.

Siinä jälleen monta kymmentä miestä yhtä naista vastaan, häntä tuomiollaan sortamassa, hänetä leitwän riistämässä, oikeuterun ammatin harjoittamisen kieltämässä.

1772 annetun Hallitusmuodon 15:stä pykälästä, jossa puhutaan hovioikeuslajien welwollisuuksista,

määrätään että: „Näiden korkeiden tuomioistuinten tulee, kunfin paikkafunnallansa, pitää huolta ja waaria, että lakia ja oikeutta nuhteettomasti ja telwollisesti käytetään Ruotsin firjoitetun lain sääntöjen ja asetuklien mukaan, jotka, wääntelemättä, sanain oikean sijällyksen jälkeen omat noudatettawat sekä tuomitesa seurattawat; että siis Howioikeudet, katsomatta etuansa, wmaa woittoansa ja muita tarwotuksiansa, tekewät jokaiselle oikeutta sillä tavalla, että siitä Sumalalle ja Runink. Maj:ille woiwat wastata, niin ettei wäärhyys turmeliji maata ja waltakuntaa.“

Korkeimmasta hallintowallasta sanotaan Hallitusmuodon 2 pykälässä: „Runinkaan tulee hallita Waltakuntaansa niinkuin Ruotsin laki sanoo, hänen eikä kenenkään muun; oikeutta ja totuutta wawistaa, rakastaa ja warjella; mutta nurjuutta ja wäärhyttä kieltää, häwittää ja polkea; kenenkään henkeä ja kunniaa, ruumista ja onnea turmelematta, jollei hän laillisesti ole syhnalaisekfi todistettu ja tuomittu“ j. n. e.

Agnes Lundell'ia kohdanneetla howioikeuden tuomiolla ei täjittääksemme ole häntä kohdetaan osotettu sitä oikeutte, jota howioikeuksien tulee „jokaiselle“ tehdä „sillä tavalla että siitä Sumalalle ja Runink. Maj:esteetille woiwat wastata, niin et-

tei wäärhyys turmele maata ja waltakuntaa.“

Ja eikö korkeimman hallintowallan päätöskellä, joka kielsi Lundellista tässä kohden eriwapautuksenfin, todella ole harjoitettu nurjuutta ja wäärhyttä häntä kohtaan, hänen henkeänsä ja kunniaansa, ruumista ja ja onneansa turmeltu? Häneltä on riistetty ammatti, jonka hoitamista warten hän on suorittanut lailliset opinnäytteet, wäkinäisesti katkaistu hänen uransa, jätetty hänet, kuin rikollinen, toimettomana katsomaan, miten hänen opintotowerinsa siitä lufupuolesta, joka hänen on tuominut, etenewät ja saawat wapaasti harjoittaa ammattiansa, silwtfaa kuin hän on pakoitettu epäwaisiiseen taisteluun wallanomistajien kanssa.

Mutta „laki on niin kuin se luetaan“, jurullista kyllä. Milloin selittää lainkäyttäjä ja hallintowallta ainoastaan miehen mieheksi milloin myöskin naisen.

Rikoslain 1 luvun 1:ssä pykälässä, jossa määrätään kuka on Suomen rikoslain alainen, sanotaan nimenomaan, että „tämän lain mukaan tuomitaan Suomen mies“. Mutta tästä nimenomaan lausutusta supistuksesta huolimatta oikeuswalta häikäilemättä tuomitsee tämän lain mukaan Suomen naisenfin. Nainen on siis mies eikä ole mies. Milloin Suc-

men nainen etsii itselleen oikeus- tai hallintowallalta hänelle kansalajena tulevaa oikeutta ja oikeudesta johtuvaa etua, silloin nainen ei ole mies ja pidätetään jurensen nojalla oikeuden osallisuudesta. Mutta kun nainen on ennennyt tekemään rikoksen, silloin hän on — mies. Samaa etua ja oikeutta ei hänelle annetta, kuin miehelle, mutta sama rangaisuus annetaan hänelle. Kun Lundell pyytää wallanomistajilta miehiltä inhimillisiiä oikeuksiansa, kieltävät he hänet ne ja tuomitsevat hänen ihmisperäisen ammattioikeutensa menettäneeksi, koska hän ei ole mies. Mutta jos Lundell warastaa heidän rahakuffaronsa, kohoaa hän paifalla miehen arwoon ja tuomitaan sen lain perusteella, jonka mukaan „tuomitaan Suomen mies“.*)

*) Mitalilla on vielä jälkinähtös. Ohjatesjään Lundellin eriwapautuspyynnön saada tehdä tuomarinwala ja haeta tuomarinwirvoja, hallitsewa senaatti hänen Keisarillisen Majesteettinsa korkeassa nimessä myönsi hakijalle oikeuden esiintyä asianajajana. Kun esitelämäni lähetetään painoon, on tuminkin tämä oja tyhmystä joutunut täjittelyn alaiseksi senaatin oikeusosastossa, joka näinä päiwinä antamallaan päätöksellä on lunnontu hallitsewan senaatin (talousosaston) myöntämän eriwapautuksen, julistaen ettei Lundell saa harjoittaa asianajoa oikeusosastossa. Oikeusosasto siis tahtoo riisittää Lundellilta tämän wapaan ammatinkin harjoittamisen.

Olemme nyt tulleet eristummalliseen

Oliopiston rehtorit owat wirallisissa tertomukisissaan numeroilla näyttäneet, että lainopiillisesä tiedekunnassa opiskelewien naisten luku on hywin pieni, ja yleisö on ihmeteltyt ja umpimähkään päättännyt, että ainoa syy siihen on akatemisissa naisissa itsessään. Edellä selostetut tosiasiat näyttävät, että syytä on ulkopuoolellakin, ei naisissa, waan miehissä, jotka owat tehneet lait wäkipakofsi, millä estävät naisia wapaan kilpailun mahdollisuudesta.

Kirkko.

Nyt sananen sen waltiolaitoksen oikeusjärjestelmästä, jota sanotaan kirkofsi. Kirkkolain 4:ssä ja 8:ssä pykälässä luvataan, niin kuin nimenomaisesti kristillijelle waltiolaitofsjelle sopii, joikaiselle kirkon jäsenelle osallisuutta sen eduisissa, oikeuksissa ja welwoisuuksissa.

Mutta miten kristillinen kirkko täyttää jäsenilleen alkupykälisjään niin kauniisti antamat lupauksensa?

Samoin kuin jairaalat, waiwaisialot ja wankilat, niin kirkko-

ristifohtaan: saman ruumiin elimet sodassa toijiansa vastaan. Senaatin toinen osasto toisen osaston hammasteltawana. Kuka näiden wälillä ratkaisee? Ja kummanfo päätös testää? Ja mihin on ykityhisen kansalaisen lopullisesti turwauduttawa, kun tällaista woi pi tapahtua?

fin auliisti avaa naisillekin oven-
la, wieläpä wirsikirjanja ja raa-
mattunja, mutta saarnastuolinsa,
alttarinsa, luffaripenkkinsä ja
kaikki neuvospöytänsä se sitäwas-
toin wijusti naispuolisilta jäsenil-
tään sulkee, kauniista lupauksis-
tanja sen enempää piittaamatta.
Säikäilemättä se heiltä pidättää
tärkeimmät niistä oikeuksista, joi-
ta se lupaillee jäsenillensä antaa.

Naimaton nainen, mutta ei nai-
missa olewa, saa ottaa osaa
kirkokokoukseen ja papin-
sestä luffarinwaaliin, woipipa uu-
simman kirkkolain mukaan hakea
urkurinwirkaa, ellei se ole luffa-
rinwirkaan yhdistetty. Mutta
nainen ei pääse papin- eikä luffa-
rin wirkaan, eikä kirkon ja seu-
rakunnan hallintoa hoitawan
kirkkovaltuuston tai kirkko-
neuvoston jäseneksi. Tuomiokapi-
tuleissa, jotka owat hiippakuntien
kirkollishallituksena ja joiden teh-
tävänä on kirkon oikeuden ja hys-
dyn edistäminen, naisjäsenillä
myöskään ei jalansijaa ole. Nai-
nen ei pääse piispaksi eikä missi-
kään tuomiokapitulien jäseneksi,
sihteeriksi, jolla on siinä pyhäi-
nen istunto- ja puhewalta, niihin
luettuna. Yhtä wähän notarioksi,
joka on ainoastaan tuomiokapi-
tulien wirkailija.

Nainen on myöskin, kirkkolain
woimalla, pidätetty ottamasta
jaa kirkolliskokouksen edustaja-

waaliin ja tulemaasta edustajaksi
walituksi. Kun kirkolliskokouksen
tehtävänä on ehdottaa uutta kirk-
kolain muuttamista ja selittämis-
tä, niin naisjäsenten pidättämi-
nen waalioikeudesta kirkollisko-
koukseen pidättää heidät kaikesta
myötäwäikutuksesta tämän laia-
säättävän waltioelimen tärkeään
toimintaan. Mutta sama kirkko-
laki, joka naiselta hänen oikeus-
jansa riistää, pakottaa häntä sitä
wastoin kyllä kirkolliseen weron-
maksuun ja kaikkia sääntöjensä
noudattamaan. Kirkko, jonka
ehdottomammin kuin minikään
muun waltiolaitoksen tulisi täht-
tää kristillisyyden ja moraalin
hysintertaisimmat vaatimukset,
mutta sen sijaan näin wäärin
kohtelee jäseniänsä, jotka eiwät ole
mitään rikkoneet, menettelee epä-
kristillisesti ja epämoraalisesti.

Kysymme tässäkin: Onko ihme,
etteiwät aateemisjet naiset, tällais-
ten kirkustusten wallitesa mene
jumaluuksopilliseen tiedekuntaan?

Emme ole katsauksessamme ta-
jonneet hetikään kaikkiin yhteis-
kuntalaitoksiin, mutta poimintoni-
me riittänee osoittamaan, että yh-
teiskuntalaitostemme suhteessa yh-
teiskunnan naisjäsenten oikeus-
siin wielä on uskomattoman pal-
jo fieroa ja wäärää.

Avioliittolaitos.

Mempänä selostetulla tavalla saartamalla naisia, yhteiskuntawalta estää heitä vapaasta ammatin valinnasta ja oikeudesta waikuttaa yhteiskuntalaitosten toimintaan ja koko yhteiskuntatehitykseen. Tällä saartamisella yhteiskuntawalta wihdoin ajaa naiset wäkisten siihen umpitujaan, jonka nimi on avioliitto ja jonka lainjäädäntö, sekin yksitään toisen asianosallisen, miehen, tekemä, rautafourin kahlehtii toisen osallisen, naisen, mitä alenta-wimpaan asemaan.

Avioliittolakiimme on jo wuosi, kymmenien kulussa saanut naisilta osakseen ankaran tarkastuksen ja ansaitun tuomionsa. Siis hen katloen ja koska avioliittolaki ja kshymys sen uudistuksesta tulee näillä luentopäiwillä käsiteltäväksi erityisessä esitelmässä, jätämme sen tässä rauhaan. Ainoasteaan eräästä kohdasta jokuensaana. Tätä waltiolaitosta kostewaa lakiä tarkasteltaessa, unhotetaan usein huomauttaa siitä, etteitämälaki wahingoita ainoastaan awiowaimoa, joka sen alaiseksi on joutunut, waan että sen woima ulottuu naimattomiinkin naisiin heidän toimintamahdollisuuttaan ehkäisten. Naisen omistusoikeudellinen holhousalaisuus awioliitossa waikuttaa sen, ettei nuori naimaton nainen saa luottoa.

Kuka tahtoo lainata taikka mennä takuuseen sille, jolta laki, hänen mentyhään naimisiin, riistää suureksi osaksi omistusoikeuden, sekä hallinto-oikeuden kokonaan, ja jonka maksutyky siten on järkytetty. Weres esimerkki! Nuori naisprowisori tahtoo ostaa aptee-kin. Mutta mistä saada takuuta? Matellaan, että tämä nuori nainen, saatuaan aptee-kin haltuunsa, menee naimisiin. Ellei hän tiedä tehdä awioehtoa, liwahtaa koko hänen aptee-kinnsa awiomiehen käsiin, ja waimo leijoo siinä nolona welkoineen, woimatta niiden maksusta wastata ja pitää huolta.

Kaikista yhteiskuntalaitoksista awioliittolaitos, jonka owet yhteiskuntawalta erikoisella mielisuosiolla on awannut naiselle, kohtelee naisista halpamaisimmin.

Mutta wihdoin wiimein awioliittolakiimme on periaatteellisesti kumottu. Tämä kumous on marjarut sanomattomasti työtä ja taistelua, pitkää taistelua, mutta tehty se on. Kumottu tämä laki on. Nyt on jäljellä kshymys uuden lain jäätämisestä. Uudistuksen pääpiirteet owat jokaiselle ajattelwalle naiselle kyllin selwät, ja myöskin useamman kerran julki-juuteen saatetut. Miten ne woi- doan wiedä woiittoon eduskunnassa, jossa on ainoastaan fourantänsi naisedustajia, on toinen kshymys.

* * *

Ratsaufseni on paljastanut, etteivät maamme naiset hetimitään ole päässeet vapaiksi siitä pakko- luovutustilasta, johon yhteiskuntavalta lakiensa avulla on heidät sortanut. Vapaaehtoisesti naiset eivät ole tähän tilaan suostuneet. Fyysillisen ylivoinman pakosta on tämä alennustila alkunsa saanut.

Etä naiset olemusperäisesti olisivat miehiä henkisesti kehnommat, ei ole todistettuksi saatu, ja jospa he sitä olisivatkin, niin sitä suuremmalla syyllä vapaan ilpoilun pitäisi olla heille avoinna. Mutta kuinka olisi voitu mitään luotettavaa vertailua sukupuolten hengenlahjoista saada aikaan, kun sitä warten puuttuu ensimmäinen ehto: että vertailun esineet olisivat eläneet ja kehittyneet samallaisten kehitysmahdollisuuksien vallitessa.

Yhtä mahdotonta on ollut todistaa, että ihmiskunnan yleinen tila olisi onnellisin silloin kuin miespuoli yksin nauttii ihmisoikeuksia ja yksin on johdossa, kuin silloin jos naispuolella olisi samat oikeudet ja osaja johdossa. Ja syy tähän todistustettuuteen on tässä sama kuin äskeisessä tapauksessa. Sillä kokemus ei voi ratkaista kahden suunnan välillä mitään kauan kuin on olemassa kokemusta ainoastaan toisesta suunnasta, siitä nimittäin, missä fyysillinen

ylivoima yksin nauttii edut ja omistaa johdon.

Yksi asia sitä wastoin kenties voidaan pitää todistettuna. Se, etä naiset fyysellisiin ominaisuuksiin nähden ovat miehen tasalla, sittenkin waikka heidän kehityksensä on tapahtunut vaijoo huonompien ehtojen waralla kuin miesten kehitys. Maamme w. 1910 annettu wirallinen tilasto osoittaa että w. 1908 oikeuksissa tuomittujen henkilöiden luvusta 27,933 oli miehiä 26,235, naisia 1,698. Maan wankiloissa w. 1908 säilytettyjen henkilöiden kokoluwesta 3,473 oli miehiä 2,938, naisia 535. Zulkisiin pakkoasutuslaitoksiin määräsivät alioikeudet w. 1909 poikia 62, tyttöjä 4.

Tämä wain esimerkin wuoksi.

Mitä sitten rikosten laatuun tulee ei sekään erityisesti puhu miespuolun puolesta. Zulummiksi ja luonnottomimmiksi, alhaisimmista waukutusperistä lähteneiksi rikoksiksi tunnustetaan ala-ikäisten, pienten lasten raiskaaminen, turmeleminen ja kiduttaminen, ja siihen tappaminen. Näiden rikosten harjoittajat ovat miehiä.

Mutta juuri siitä ihmisryhmästä, miesten ryhmästä, josta rikosjentekijäin juuri enemmistö lähtee ja jossa kaikkein törkeimpien ja ihmishyttömimpien rikosten tekijät tavataan, siitä otetaan yhteiskunnan ylimmät wir-

kailijat, sen johto ja sen hallitus. Sen ryhmän väki se yksin johtaa ja hallitsee kaikki yhteiskuntalaitokset, yleemmistä alempiin. Toinen ryhmä, naisten ryhmä, siiveellisesti terveempi ja arvoikkaampi, se elää vielä enimmäisessä kohdin syrjällä, tuon toisen ryhmän mielivallan alaisena. Parempi palvelus luonnoppaa.

Tällaisia tunnusmerkkejä kan-

taa nyt otjallaan se kulttuuri, jonka yksipuolisesti vallinnut ja edelleen vallitseva miesjohto on luonut.

Olkoon tämä kaikki sanottuna kaiketta katkeruudesta. Eihän maailma olle vielä valmis, tuosta voimaa tarvitsee. Ennätäneen nainenkin vielä mukaan jatkuvassa luomistyössä.

